

המונחים CIF, FOB ו C & F: טרמינולוגיות נוספות בקרב חוגים עסקיים וכלכליים שונים ברחבי הגלובוס.

זאב תלם

סייע בהכנת הכתבה ירמי לגיסמו-מאטוס מסוכנות Leguimatt Cargo

קצת היסטוריה: התפתחותם וחיבותם של מונחי מסחר:

מונחי מסחר נמצאים בשימוש כבר מאות שנים. המונחים פותחו על ידי הסוחרים עצמם כאמצעי לפשט ולהבהיר בקצרה את זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים לעסקה תוך התייחסות למשלוח או להובלה של הסחורה הנרכשת והנמכרת.

מאות שנים לפני הופעתם של אמצעי התובלה המוכרים לנו, אמצעי התובלה העיקרי, אשר שימש להובלת מטענים גדולים ולמרחקים, הייתה ההובלה הימית: שייט של ציוד וסחורות בנהרות ובאוקיינוסים. משום כך, המונחים הראשוניים, כדוגמת המונחים FOB, FAS הותאמו להובלה מסוג זה:

Free on Board \ FOB (על הסיפון)
Free Alongside ship \ FAS (לצד ספינה)

המונח FOB הוא כנראה המונח העתיק ביותר מבין מונחי המסחר המוכרים. טענה אחת גורסת שהמונח היה בשימוש עוד במאה ה-17 לספירה וטענה אחרת גורסת שהמונח הוזכר לראשונה בשנת 1812 במערכת המשפט האנגלית. כך או כך, חיבותו של המונח ניכרת עד ימינו אנו.

למרות שהייתה הסכמה כללית בקרב הסוחרים לגבי חיבותם של המונחים נוצר הצורך להגדיר במדויק, באופן אחיד, ברור ורשמי את מונחי המסחר השגורים והנפוצים. חיבותם של מונחי המסחר גדלה לאין שיעור לאור המהפכה התעשייתית אשר החלה מאמצע המאה ה-18 ועד המאה ה-19 ויש הגורסים כי המהפכה נמשכת עד ימינו. המהפכה כללה שורה של שינויים טכנולוגיים, כלכליים, אקולוגיים, וחברתיים שהתחוללו בעיקר באנגליה ואחר-כך התרחבו ליתר מדינות אירופה וארצות הברית. התפתחותו של מנוע הקיטור שימש כקטליזטור בהתפתחות שיטות תחבורה חדשות, כגון: הרכבת, המרכב הפרטי, אוניית הקיטור ואמצעי הובלה נוספים.

קצת היסטוריה על מונחי ה Incoterms מבית ICC:

כפי שהוזכר המונח FOB הוא כנראה המונח העתיק ביותר מבין מונחי המכר ומקורו על פי גרסה אחת עוד במאה ה-17 ועל פי גרסה שניה מוזכר לראשונה בשנת 1812 עת הופיעה במערכת המשפט האנגלית.

רק לאחר 83 שנה, בשנת 1895, יצא לאור המונח השני – CIF. זמן די רב לאחר מכן, בשנת 1923, לשכת המסחר הבינלאומית \ ICC התחילה לחקור וללמוד לעומק את מושגי המסחר הקיימים באותה התקופה, בדגש על הפערים בפירוש המונחים. רק בשנת 1936 לשכת המסחר הוציאה לאור את הגרסה הראשונה של מונחי המכר ה Incoterms שכללה רק 6 מושגים בעלי זיקה לתובלה הימית. למעשה, בפעם הראשונה בהיסטוריה נעשה מאמץ אמיתי לאמץ מערכת תקנות אחידה שתסייע לקיים פרקטיקה מופשטת יותר בהליכי המסחר המקומי והבינלאומי.

עולם הסחר הבינלאומי חווה שינויים רבים במהלך המאה האחרונה חלקם מונומנטליים וחלקם בקנה מידה קטן יחסית. שינויים אלו כוללים שיטות תובלה חדשות, אופטימיזציה בשרשרת האספקה, שינויים בסוגי חוזי מכר בינלאומיים, שיפורים ונהלים חדשים בשחרור סחורה, דרכים חדשות להעברת מידע ועוד. לפיכך קיימת חשיבות רבה שמערכת המונחים, השולטת בפרקטיקה של המסחר, תעודכן בהתאם.

מאז ועד היום נוספו מונחים חדשים וחודדו ושופרו אחרים. מאז ועד ימינו פורסמו שמונה גרסאות, והיד עוד נטויה. כיום קיימת גרסת 2020, שנכנסה לתוקף בינואר 2020 והכוללת 11 מונחים:
DDP, DPU, DAP, CIP, CPT, CIF, CFR, FAS, FCA, FOB, EXW

במסגרת מאמר זה לא נרחיב על משמעותם של ה- Incoterms® בהוצאת ICC.

הידעת ?

רוב רובו של ציבור היצואנים והיבואנים מכיר את מונחי ה- Incoterms בצורה כזו או אחרת אך לא מודע לעובדה שקיימות לפחות עוד 2 טרמינולוגיות מרכזיות שעשו ועושות שימוש במונחי מסחר בעלי אותו שם קוד, כדוגמת FOB ו- CIF ועוד אך משמעותם שונה לחלוטין ממונחי המכר המוכרים לנו, ה- Incoterms® בהוצאת ICC.

חשוב לציין שהמושג Incoterms הוא סימן מסחרי ולכן לא ניתן להשתמש, לייחס ולשייך מושג זה לאף מערכת טרמינולוגית אחרת ושאינה מהוצאת ה- ICC.

נסקור בקצרה את 2 הטרמינולוגיות הנוספות :

1. **National Foreign Trade Council NFTC מועצת סחר החוץ הלאומית :** ארגון עסקי בכיר הדוגל במערכת סחר בינלאומית פתוחה, מבוססת כללים. הארגון נוסד בשנת 1914 על ידי קבוצה של חברות אמריקאיות ופעילותה כוללת בין היתר קביעת מדיניות סחר ומיסוי בינלאומית. המשימה העיקרית של המועצה היא לעורר, לקדם, לעודד ולהקל על סחר והשקעות בינלאומיות במטרה לשפר את הצמיחה הכלכלית ויצירת מקומות עבודה ברחבי העולם. משרדי ההנהלה ממוקמים בושינגטון הבירה.

בשנת 1919 המועצה פיתחה את מונחי AFTD American Foreign Trade Definitions "הגדרות לסחר החוץ האמריקני" בשיתוף לשכת המסחר בארה"ב, איגוד היצרנים הלאומי, איגוד יצרני היצואנים האמריקני, איגוד היצואנים והיבואנים האמריקני ועוד גורמים עסקיים בעלי זיקה ואינטרס. בשנת 1941 המונחים עודכנו. המונחים המרכזיים שנעשו בהם שימוש במסגרת מערכת זו היו מונחי המסחר FOB ו- CIF.

כבר בשנת 1980 המועצה החליטה לאמץ ולהמליץ על מונחי המסחר Incoterms מבית ICC \ לשכת המסחר הבינלאומית, כשפה המועדפת והאחידה למסחר הבינלאומי. רשויות הממשל האמריקניות ניסו ועדיין מנסות לעצור את השימוש במונחי AFTD בקרב חברות מקומיות בין היתר על ידי הסרת המונחים מרשימותיהן הרשמיות ואי קיום קורסי העשרה והתמקצעות בנושא. מונחי AFTD כמעט ואינם ניתנים להשגה. ניתן להניח שספורות הן החברות המכירות ממש את כוונתם המלאה של המונחים. שינוי לוקח זמן ולכן עדיין ניתן למצוא חברות, ממדינות שונות ברחבי ארה"ב, העושות שימוש במונחי ה- AFTD בהליכי סחר המקומי. כמו כן ניתן למצוא שימוש במונחים בעסקאות בין חברות מהמזרח הרחוק לחברות אמריקאיות.

מאמר זה לא ירחיב על מונחי המסחר AFTD, אשר השימוש בהם הולך ופוחת. אך על מנת לסבר את האוזן נסביר את המונח CIF על פי ה- NFTC :

"the risk passes to the buyer upon delivery of the goods into the custody of the ocean carrier or upon delivery on board the vessel , depending on whether the parties agreed on tender of a "received for shipment ocean bill of lading " or " on board ocean bill of lading"

הסיכון עובר לקונה בעת העברת המטען לרשותו של המוביל או ברגע שהמטען הועבר על סיפון האונייה, תלוי האם הצדדים הסכימו על שטר מטען ימי מסוג "Received for shipment" or "on board". כמו כן אין כל אזכור של ביטוח.

בעוד שהמונח CIF בהוצאת ה ICC , בגירסת 2020 , אין התאמה בין הנקודה בה עובר נטל ההוצאות מהיצואן ליבואן לבין הנקודה בה עוברת זיקות הביטוח. זיקת הביטוח עוברת עם מסירת המטען על סיפון האונייה, כנמל הייצוא אך נטל התשלומים של הייצואן כולל גם את עלויות ההובלה הימית ועלות הביטוח.

2. **Uniform Law Commission ULC** נציבות המפקחת על חוקיות אחידה אשר הוקמה בשנת 1892. הנציבות בשיתוף המכון המשפטי ולשכת עורכי הדין האמריקניים פיתחו מערכת חוקים הנקראת **Uniform Commercial Code \ UCC** "קוד מסחרי אחיד". קוד זה נבע מהצורך לטפל ב 2 בעיות הולכות וגוברות בקרב העסקים האמריקאיים:

*הדרישות החוקיות והחוזים המורכבים הנדרשים בעת ביצוע עסקים.

*הבדלים בחוקיות של כל מדינה ומדינה שהקשו על חברות ממדינות שונות לעשות עסקים זה עם זה. מערכת חוקים זו הוצגה לראשונה למדינות ארה"ב בשנת 1952. פנסילבניה הייתה הראשונה שאימצה מערכת חוקים זו ושאר המדינות החלו לאמץ במהלך השנים. לא כל המדינות אימצו מערכת חוקים זו ואין מדובר במערכת חוקים פדרלית אלא חוק אחיד שאומץ בקרב רוב ממדינות ארה"ב.

ה UCC כוללים 9 מאמרים העוסקים במגוון נושאים : מכירה ומונחי מסחר, פיקדונות בנקים וגביה (מאמר 4), אשראי דוקומנטרי (מאמר 5), אחסון וסילוק של טובין (מאמר 7) ועוד. מערכת החוקים מאומצת בעיקר בתוך ארה"ב אך ניתן למצוא שימוש באופן רחב יותר וגלובלי בשל הנתח והחשיבות הגבוהה של השוק האמריקאי במסחר הבינלאומי.

הפרק העוסק במכירה (פרק 2 של ה-UCC) עודכן לאחרונה ב-2002 ולמרות שמערכת המונחים מבית ICC מוכרת בעולם ואף המומלצת בעתות סחר בינלאומי, הרי שבצפון אמריקה, אזור הסחר החופשי NAFTA, יצואנים ויבואנים רבים נוהגים להשתמש במונחי המסחר המופיעים ב-UCC. בשנים האחרונות קיימת מגמה בקרב עסקים וחברות אמריקאיות להשתמש ולאמץ את מונחי ה Incoterms גם לעסקאות מקומיות.

קוד מונחי המסחר המופיעים ב UCC והדומים בנראותם לקודי המסחר המופיעים ב Incoterms הם :

EX-SHIP,C&F,CIF,FAS,FOB

מאמר זה יתייחס בקצרה לחלק מהמונחים מבית UCC אל מול המונחים המקבילים בנראותם מבית ICC . (נראותם: כוונתי היא שהמושגים דומים בחיצוניותם אך בוודאי שאינם בעלי אותה המשמעות ועל כך נרחיב)

ובכן, מהם ההבדלים המרכזיים בין מונחי המסחר המופיעים ב UCC לאלו המופיעים ב Incoterms ?

ראשית כמה נקודות כלליות:

*מערכת החוקים UCC הוקמה ע"י גוף חוק. בעוד שה Incoterms הוקמו ע"י ה ICC שאינו גוף חוק אלא גוף עסקי בינלאומי.

*UCC אינה מערכת חוקים פדרלית או בינלאומית מחייבת בכך מערכת זו דומה ל- Incoterms מבית ICC .

*מערכת החוקים UCC היא אכן חוק מקומי מחייב בקרב אותן המדינות שהחליטו לאמץ באופן חלקי או מלא.

נמנה את ההבדלים המרכזיים בין מונחי המסחר ב- UCC לבין המונחים ב- Incoterms® של ה- ICC, תוך התייחסות לקודי הסחר הבאים: C&F, CIF, FOB

1. העברת בעלות על המטען:

מונחי Incoterms® 2020, אינם קובעים היכן עוברת הבעלות על הטובין ממוכר לקונה. בפרסום 723E של הכללים נאמר:

Perhaps most importantly, it must be stressed that the Incoterms® rules do NOT deal with the transfer of property/title ownership of the goods.

לעומת זאת, ההגדרה ב-UCC (בסעיף 2-401) נאמר:

Unless otherwise explicitly agreed title passes to the buyer at the time and place at which the seller completes his performance with reference to the physical delivery of the goods, despite any reservation of a security interest and even though a document of title is to be delivered at a different time or place.

אם לא צוין במפורש אחרת הבעלות על הטובין עוברת לקונה בזמן ובמקום שהמוכר השלים את התחייבויותיו הקשורות למסירה הפיזית של הטובין.....

2. מספר המונחים :

ב Incoterms® של ICC כלולים 11 מונחים. באלה של ה- UCC כלולים חמישה בלבד: FAS, FOB, CIF, C&F, EX-SHIP

3. קוד המסחר FOB :

*בעוד שב Incoterms קיים מונח אחד ב UCC קיימים 3 מונחים רשמיים המשולבים עם קוד זה והם:

1. FOB the place of shipment
2. FOB Vessel, Car or Other vehicle
3. FOB the place of destination

הבדלים כללים בין ה UCC ל ICC למונח זה

I. Incoterms® מגדירה שמסירת המטען תיעשה בנמל הטעינה (היצוא) על פי ה-UCC, המסירה יכולה להתבצע במספר מקומות ולא דווקא במדינת היצוא.

II. FOB המוגדר ב- ICC מומלץ להובלה ימית באוניות קונבנציונליות או צובר. לא במכולות. לעומת זאת בהגדרה של ה- UCC לא מוזכר כלי הובלה ולא מוזכרת צורת ההובלה. יתר על כן ב- UCC נאמר בסעיף (ב) 2-319⁽⁵⁾: *vessel, car or other vehicle*

המושג Vehicle משמעו כלי תחבורה שאינם חיים, כלי תחבורה מעשה אדם. למעשה תחת קטגוריה זו נוכל לייחס כמעט כל כלי תחבורה שאנו מכירים, כולל מסוקים, מטוסים, משאיות ועוד.

III. המונח FOB במסגרת ה Incoterms הוא מונח יציאה/מקור, כל' המוכר ממלא אחר התחייבויותיו לפני שהסחורה מגיע ליעדה. בעוד שבמסגרת ה UCC מדובר במונח הגעה: המוכר מרחיב את התחייבויותיו מעבר לנקודה המוסכמת.

להלן פירוש באנגלית לכל אחד ממונחי ה FOB מבית UCC:

FOB the place of shipment

F.O.B. means "free on board"; the seller's obligation, according to Section 2-504 of the UCC, is to put the goods into the possession of a carrier and make a reasonable contract for their transportation, to deliver any necessary documents so the buyer can take possession, and promptly notify the buyer of the shipment.

FOB Vessel, Car or Other vehicle

when under either (a) or (b) the term is also F.O.B. vessel, car or other vehicle, the seller must in addition at his own expense and risk load the goods on board. If the term is F.O.B. vessel the buyer must name the vessel and in an appropriate case the seller must comply with the provisions of this Article on the form of bill of lading (Section 2-323).

FOB the place of destination

the seller's obligation is to "at his own expense and risk transport the goods to that place and there tender delivery of them" with appropriate pickup instructions to the buyer.

ישנם מונחי מסחר נוספים העושים שימוש בקוד FOB. מונחים אילו אינם מופיעים ב UCC. מדובר במונחים שהתפתחו והתרחבו עם הזמן על ידי הסוחרים עצמם ודרישות התעשייה לכן פירושה יכול להיות מורכב ולא אחיד. להלן 6 דוגמאות נוספות למונחים מורחבים לקוד FOB, כולל הסברים, שבאים לידי ביטוי ושימוש בארה"ב ואזור סחר חופש NAFTA. דוגמאות ל 3 מונחי מקור ויציאה ו 3 מונחי יעד:

These are Uniform Commercial Codes (UCC) terms of sale, and not Incoterms® rules

FOB Terms and Responsibilities					
FOB Term	Payment of Freight Charges	Who Bears Freight Costs	Owens Goods in Transit	Who Files Claim (if any)	Explanation
FOB Shipping Point, Freight Collect	Buyer	Buyer	Buyer	Buyer	Title and control of goods passes to the buyer when the carrier signs for the goods at the shippers location. Carrier bills the buyer directly.
FOB Shipping Point, Freight Prepaid	Seller	Seller	Buyer	Buyer	Title passes to the buyer at the shippers location. Carrier bills the seller. Seller absorbs all freight costs.
FOB Shipping Point, freight Prepaid and added to invoice	Seller	Buyer	Buyer	Buyer	Title passes to the buyer at the shippers location. Carrier bills the seller. Seller adds the shipping cost to their invoice.
FOB Destination, Freight Collect	Buyer	Buyer	Seller	Seller	Title passes to the buyer when the goods are delivered. Carrier bills the buyer for the freight cost.
FOB Destination, Freight Prepaid	Seller	Seller	Seller	Seller	Title passes to the buyer when the goods are delivered. Carrier bills the seller. Seller absorbs all freight costs.
FOB Destination, Freight Prepaid and add to invoice	Seller	Buyer	Seller	Seller	Title passes to the buyer when the goods are delivered. Carrier bills the seller. Seller adds the shipping cost to their invoice.

© כל הזכויות שמורות לזאב תלם

אין להעתיק, לשנות, לפרסם, לשדר, להעביר, למכור, להפיץ או לעשות שימוש מסחרי או אחר כלשהו, בתוכן המאמר או חלק ממנו אלא בהיתר מפורש ובכתב מזאב תלם.

4. המונח FAS

להלן ההגדרה של המונח על פי ה UCC

Unless otherwise agreed the term F.A.S. vessel (which means "free alongside") at a named port, even though used only in connection with the stated price, is a delivery term under which the seller must

- (a) at his own expense and risk deliver the goods alongside the vessel in the manner usual in that port or on a dock designated and provided by the buyer; and
- (b) obtain and tender a receipt for the goods in exchange for which the carrier is under a duty to issue a bill of lading.

המונח נראה מאוד דומה במשמעותו למונח מבית ICC אך בעוד המונח מבית ICC מטיל את האחריות על המוכר לביצוע הליך היצוא, ב UCC זה לא כל כך ברור על מי חלה החובה לביצוע הליך היצוא במדינת המוצא.

5. המונחים CIF ו-C&F (הידוע ב- Incoterms® כ- CFR). להלן ההגדרה של UCC למונחים CIF ו-C&F:

(1) The term C.I.F. means that the price includes in a lump sum the cost of the goods and the insurance and freight to the named destination. The term C. & F. or C.F. means that the price so includes cost and freight to the named destination.

(2) Unless otherwise agreed and even though used only in connection with the stated price and destination, the term C.I.F. destination or its equivalent requires the seller at his own expense and risk to

(a) put the goods into the possession of a carrier at the port for shipment and obtain a negotiable bill or bills of lading covering the entire transportation to the named destination; and

(b) load the goods and obtain a receipt from the carrier (which may be contained in the bill of lading) showing that the freight has been paid or provided for; and

(c) obtain a policy or certificate of insurance, including any war risk insurance, of a kind and on terms then current at the port of shipment in the usual amount, in the currency of the contract, shown to cover the same goods covered by the bill of lading and providing for payment of loss to the order of the buyer or for the account of whom it may concern; but the seller may add to the price the amount of the premium for any such war risk insurance; and

(d) prepare an invoice of the goods and procure any other documents required to effect shipment or to comply with the contract; and

(e) forward and tender with commercial promptness all the documents in due form and with any indorsement necessary to perfect the buyer's rights.

(3) Unless otherwise agreed the term C. & F. or its equivalent has the same effect and imposes upon the seller the same obligations and risks as a C.I.F. term except the obligation as to insurance.

(4) Under the term C.I.F. or C. & F. unless otherwise agreed the buyer must make payment against tender of the required documents and the seller may not tender nor the buyer demand delivery of the goods in substitution for the documents.

ההבדלים המרכזיים בין ה UCC ל Incoterms:

*UCC לא מדובר בקודים לתנאי משלוח אלא מושגים המתייחסים למחיר המטען והמתארים מה כולל מחיר הסחורה ומי משלם עבור הביטוח ועלות ההובלה.

*UCC אינם מתמקדים בסוג הביטוח שעל המוכר לעשות בניגוד למונחי ה Incoterms שמפרטים את סוג הביטוח.

להלן טבלה השוואתית המראה אילו מונחי Incoterms מקבילים למונחי FOB שהורחבו (אין זה משנה שהשוואה נעשתה לגירסה 2010 של ה-Incoterms כי לצורך הדיון שלפנינו אין הבדל בין גירסה זו לגירסת 2020):

Conversion from UCC to Incoterms 2010

Former UCC Term	Conversion to Incoterm 2010	Comment
UCC FOB Origin, Freight Collect	EXW (named origin point)	EXW - Where the seller also has no carriage obligation and delivers at the origin place. FCA Origin place – Seems like it would be a match but it doesn't because it obligates the seller to load the collecting vehicle.
UCC FOB Origin, Car or other Vehicle, Freight Collect	FCA (named origin point)	FCA – both hold the seller responsible for loading. Seller has no carriage obligations. Delivered by loading the collecting vehicle.
UCC FOB Origin, Freight Prepaid & Billback	CPT (named destination point)	The seller contracted for carriage but delivered by handing over the goods to the carrier. Freight is paid by the seller and invoiced to the buyer. Risk transfers at place of shipment.
UCC FOB Destination, Freight Collect	No matching Incoterm	Seller had no carriage obligation but remained responsible for the condition of the goods until they arrived. No matching incoterms because as carriage was contracted by the buyer, how would the seller claim for in-transit damage? Should not be used.
UCC FOB Destination, Freight Prepaid & Allowed	DAP (named destination point)	DAP – both situations, the seller contracts for carriage and is responsible for the performance of the carrier as delivery occurs at destination. Risk of loss transfers at destination point.
UCC FOB Vessel	FOB (Named port of export)	Risk and Cost pass to Buyer when cargo clears ships rail at origin port. Contract of carriage responsibility of the buyer.

על כן ההמלצה היא שבכל עסקה עם אחת ממדינות צפון אמריקה, כאשר משתמשים באחד ממונחי ה-Incoterms, יש לכתוב במפורש לאילו Incoterms הכוונה. וכמובן, להשתמש במונחים של ה-ICC ולהגדירם כפי שנאמר בפרסום של ה-ICC:

If parties want the Incoterms® 2020 rules to apply to their contract, the safest way to insure this is to make that intention clear in their contract, through words such as:

"[the chosen Incoterms® rule][named port, place point]Incoterms® 2020"

הציון אמור להיות כדלהלן אם כך:

מונח

מקום מסירה

Incoterms® 2020

לדוגמא:

CIP Ashdod, Incoterms® 2020

ובמקרה שזה רלוונטי גם לרשום כתובת מלאה.